

AKV-NYT

Læs mere om vejrets konsekvenser i
Europa og for AKV samt kampagnen
2023

En sæson med udfordringer - Regn, regn og "tidlig" frost

Af Agrochef Henrik Pedersen

Vejrmæssigt blev der slået mange rekorder i år, og især nedbørsmængderne er i øjnefaldene. Efter en tør juni var vi glade for regnen i juli, som gjorde, at kartoflerne sjældent har været så velforsynet med vand. Det fortsatte i august, og stadig syntes vi, at det var godt for kartoflerne men selvfølgelig træls for kornhøsten. Hertil fortsatte regnen frem til nu med store gener for optagningen, og resultatet blev, at nogle arealer eller markområder aldrig blev taget op. Andre blev taget op med store omkostninger med meget høje smudsprocenter og marker, der efterfølgende lignede følgerne af en krig.

Med det mere ustabile vejr, som dominerer verden i disse år, er vi også nødt til at tænke på, om der er noget, som vi kan gøre anderledes. Måske er der blevet lagt kartofler på nogle arealer, som er for våde til kartoffelavl, og måske er der hos nogle for lille optagekapacitet, som gør, at for stor en del af arealet skal høstes i dårligt vejr.

På driftsledelsesområdet bliver vi nødt til at kigge på forventninger til optagningstidspunkt. En gang var det god latin, at lagerkartofler var høstet inden den 20-25. oktober, og derefter sad der kun kartofler tilbage i jorden til 2 dages optagning, således man kunne nå at høste dem hurtigt ved

udsigt til frost eller nedbør. Vejret i november er ustabil med risikonedbør, og der er ingen tørring i luften.

Frosten startede i år den 22. november og varede over 2 uger. Kartofler kan ikke tåle frost! Kort sagt er kartoffeloptagning i november forbundet med stor risiko for tab. Det er muligt, at det med klimaforandring kan være et par dage, hvor der optages i november, men så er det heller ikke mere på nordjysk jord.

Også i år var det et problem, at kartoflerne ikke ville gro af, hvilket for nogle gjorde, at høsten blev udsat. Her vil det være nødvendigt at kigge på gødningsmængde og ikke mindst valg af gødningstype. Men sortvalg er en vigtig ting, og det vil nok fremadrettet være nødvendigt med lidt større andel af kartoflerne, der er tidligere end Kuras. Men husk at kartofler kan faktisk godt lagres, selvom de ikke er helt skindfaste. Lidt flosset skind betyder, at der afgives mere fugt efter optagning, hvilket stiller lidt større krav til lagringen. Huslagring af disse kartofler er ikke godt, mens de i en kule med fiberdug og bukke vil have gode muligheder for at blive tørre. Året giver stof til eftertanke og plads til forandring i de kommende år.

Visualisering af regnes konsekvenser

Sæsonen i Europa 2023

Af Agrokonsulent Charlotte Frederiksen

AKV opererer i et internationalt marked, og derfor er det væsentligt for os at holde øje med markedet i landene i nærheden af os. Vi følger derfor vejret i de øvrige stivelsesproducerende lande i Europa. Det meget langsomme forår var gennemgående for de kartoffelproducerende lande. Lægningen var 14 dage forsinket i størstedelen af Europa, og det har givet efterdønninger igennem hele sæsonen. Generelt har Europas vejr lignet det danske, der har været meget tør forsommer og meget regnfuld fra juli og frem til nu. Undtagelsen er Polen, Østrig og Sydtyskland, hvor forårets tørke fortsatte langt frem. Samtidig har vi prøvet at følge skimmeludviklingen i Europa, og vi har set hvorledes, det har kunnet kontrolleres i et svært år.

Herhjemme har der været meget fokus på den skimmelrace, der er resistent over for Revus. Der er blevet brugt mange kræfter på at lave en strategi, som kunne fungere med et begrænset udvalg af skimmelmidler.

Vi danskere er ikke så gode til at tie stille, hvorfor vi havde forsøgt at advare vores kollegaer i Europa. Gennemslagskraften var ikke tilstrækkelig, og det har hollænderne måtte sande. I Holland er paletten af midler væsentlig større end i Danmark, og på trods af kendskabet til den resistente skimmelrace har de næsten hovedløst startet sæsonen op med Revus og fortsat med at bruge den flere gange i træk. Hertil blev

der efterbehandlet med Zorvec, som rent kemisk er i samme familie. Det resulterede i meget store skimmelproblemer, fordi netop den resistente skimmelrace dominerede i Holland. Svenskerne har også haft problemer med skimmel, dog ikke i helt samme grad, men her er Revus også været brugt forkert i 2023.

Det udfordrende vejr har sat sine spor i udbytterne rundt om i Europa. Derudover har et stigende areal med pommes frites kartofler fortrængt både nogle læggekartofler og stivelseskartofler syd for den danske grænse. Det våde efterår har vanskeliggjort optagningen og i Tyskland, Holland, Belgien og Frankrig sidder op mod 6% af årets produktion stadig i jorden. Det forventes langt fra, at alle kommer op i brugbar stand. I Polen, Østrig og Sydtyskland gav den lange tørke et væsentligt udbyttetab. Samtidig har polakkerne haft et behov for at lave spisekartofler i stedet for stivelse. Længere mod nord satte frosten tidligt ind, og finnerne har derfor også en stor del af deres avl siddende i jorden. Dette kommer til at få betydning for næste års avl, da der desværre stadig er en del læggekartoflerne, som også er gået tabt i frosten.

Derfor glæder det Agro, at der er lyttet til rådende om at sikre de dårligst farbare arealer først. Således ender vi med, at kun ca. 1,5% af arealerne til AKV desværre må rådne eller fryse til sukker i jorden.

Kinesisk appetit på pomes frites holder stivelsespriserne oppe

Af salgsdirektør Bjarne Larsen

Kartoffelstivelsesmarkedet er i øjeblikket prismæssigt ude af takt med de øvrige stivelsestyper og mange andre fødevaringredienser, som gennem de seneste 12-18 måneder har oplevet markante prisfald fra et højt niveau. Prisen på kartoffelstivelse lå for 12 måneder siden også et historisk højt niveau, og selv om priserne også her er faldet, så har det været mere sivende – altså en mere flad priskurve.

Højere renter og lavere global aktivitet sætter kun beskedne spor i efterspørgslen efter kartoffelstivelse, for folk skal stadig spise, og stivelse indgår ofte i de lidt billigere fødevarer. Billedet er dog anderledes inden for afsætningen til papir og foder, hvor efterspørgslen er faldet mere markant, men disse segmenter fylder ikke i samme grad, som fødevarerindustrien gør for kartoffelstivelse.

Den seneste tids regn og frost gør også et indhug i produktionen i Europa, og hvilket også er med til at stabilisere priserne på et højt niveau.

Den helt afgørende faktor er dog en fortsat markant stigning i salget af pomes frites til især

Kina, som udfordrer produktion og landbrugsarealer primært i Benelux, Tyskland og Frankrig. Det medfører meget høje priser på kartofler til pomes frites, hvorfor kartoffelstivelsesproducenterne i regionen har vanskeligt ved at tiltrække de nødvendige råvarer, selvom også de betaler en del mere end normalt. Som konsekvens er stivelsesarealerne igen i år mindre i de nævnte lande, og eksempelvis har den franske producent Tereos efter flere års problemer været tvunget til helt at lukke deres kartoffelstivelsesfabrik pga. mangel på råvarer. Det bliver spændende at følge udviklingen i de kommende år, for fortsætter efterspørgslen efter pomes frites, så kunne der godt komme nogle strukturelle ændringer i vores branche. Skulle det ske, så kan udviklingen gå i forskellige retninger, men vi er som udgangspunkt meget konkurrencedygtige i Danmark.

På den korte bane nyder vi som dansk producent af kartoffelstivelse godt af udviklingen, for når nogle af de største konkurrenter er tvunget til at holde priserne højt for at kunne betale for kartoflerne, så smitter det af på os. Dermed ser situationen lys ud for AKV og AKV's avlere både nu og i fremtiden.

Kartoffelstivelsen bliver fortsat solgt til gode priser

AKV-kampagnen og driften

Af administrerende direktør Ronnie B. Nielsen

Kampagnen er ved at lakke mod enden, og når vi ser på driften igennem kampagnen, kan vi være tilfredse. Vi havde, som tidligere skrevet ud, en del udfordringer med inddamperen i den første uge af kampagnen. Det var dyrt og kostede en del kapacitet. Siden, det er blevet løst, har vi haft en rimelig normal kampagne i forhold til drift og stabilitet af anlægget.

Der har været nogle nedbrud men ikke af større eller kritisk karakter. Kapaciteten ligger fornuftigt i kampagnen, og samlet har vi en oppe tid på lige over 99%. Det ser ud til, at vi afslutter kampagnen med en driftskapacitet på 31 til 32 ton/time, hvilket er tilfredsstillende. Største udfordring for kapaciteten på fabrikken har været den lave stivelsesprocent i kartoflerne i den senere del af kampagnen. Vi har enkelte dage haft et gennemsnit på under 18% i stivelse, men over kampagnen ligger vi lige over 19%. Det høje smudsindhold sammenholdt med den lave stivelse har presset fabrikken, og vi har fået testet grænserne på en del udstyr. Et juleønske fra fabrikken til andelshavere ville være højere stivelse til næste kampagne til gavn for både avlere og fabrik. Specielt vores pulpproduktion har været meget presset i år. Der har været udfordringer med at afvande de store mængder vand/fiber i forhold til stivelsen.

I vaskeriet har vi haft flere udfordringer. Det var specielt, da vi fik rigtig kolde dage i november

sammenholdt med, at der kom mere smuds end normalt grundet de våde marker. Det gjorde, at vi i en periode var meget presset i vaskeriet. Heldigvis er vaskeriet opgraderet fra sidste år, hvor frosten gav flere problemer. De fleste forbedringer, som er gennemført, har virket, men årets frost har også afsløret hvilke tiltag, som ikke har været gennemgribende nok, og hvor der skal investeres yderligere i frostsikring af vaskeriet.

Den producerede stivelse fra kampagnen har været af rigtig god kvalitet. Det er den kampagne, hvor vi har fået produceret den bedste stivelse målt på kvalitet (hvidhed, viskositet og vandprocent), hvilket er rigtig positivt i forhold til salget i den kommende periode. Den øget kommercielle fokus på ingredienser gør, at vi på hele AKV skal til at tænke mere som en fødevarer virksomhed og mindre som en industrifabrik. Det begynder vi at blive bedre til, men der er stadig langt før, vi er der, hvor vi gerne vil hen.

Der er brugt flere ressourcer på at sikre kvaliteten af den producerede stivelse, og der er generelt en større fokus på kvalitet. Med den nye investering i derivater er det vigtigt, at vi på AKV generelt øger fokus på kvalitet. De fødevarer kunder vi allerede har, og specielt dem vi skal sælge til i fremtiden, har høje forventninger til vores kvalitet, hvilket betyder, at vi også skal have samme fokus på vores produkt.

Er der sammenhæng mellem lav stivelsesprocent og K-2?

Af Agrochef Henrik Pedersen

De seneste uger har vi haft en stivelsesprocent på omkring 18,5%, hvilket er meget lavt, og giver anledning til stor kapacitets belastning i modtagelsen og produktionen. Forklaringerne kan være mange, og dette vil blive behandlet på årets avlermøde. Noget skyldes de historisk lave antal solskinstimer, der har været i år, og noget er relateret til sorten Kuras, hvis evne til at blive ved med at vokse, gør, at den ofte vokser hen i oktober, hvor der er for lidt solskin til at producere stivelse, men vand nok til at kartoflerne fortsat vokser i antal kg.

Kan den lave stivelsesprocent have sammenhæng til anvendelse af K-2?

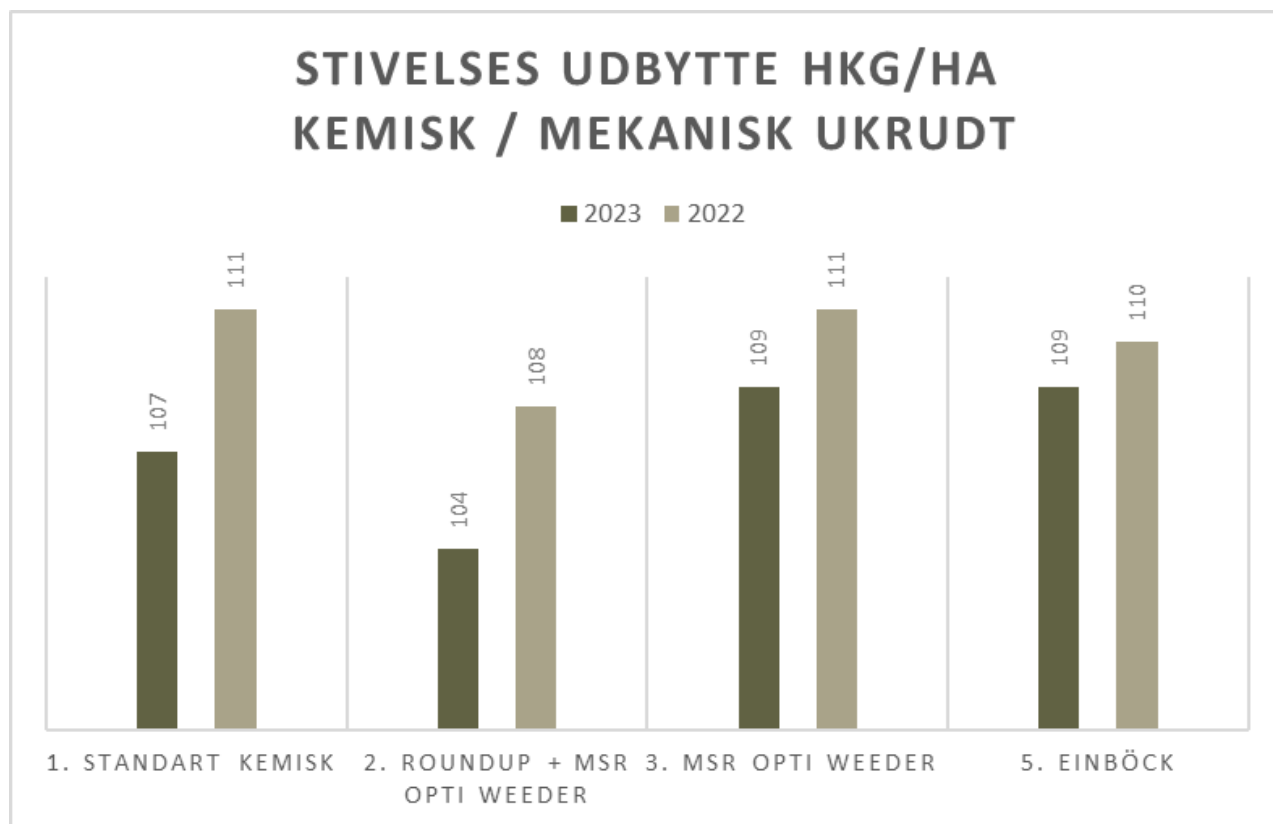
Den teori har vi mødt hos enkelte avlere, hvilket har gjort, at vi har undersøgt sammenhængen mellem anvendelse af K-2 og stivelsesprocent. Vi har for de sidste to år kigget på sammenhængen mellem brugen af K-2 og stivelsesprocent hos alle AKV's avlere. Resultatet viste en tendens til, at de, der ikke brugte K-2 på bedriften, snarere havde en lidt lavere stivelsesprocent, end

gns. 2021 og 22	
K-2 samlet på bedrift *)	stiv %
ingen	19,5
0,1-1,0 m3/ha	19,8
1-2 m3/ha	19,5
2-3 m3/ha	19,7
> 3,0 m3/ha	19,6

de der bruger K-2. Dette forhold skyldes nok snarere, at de, der ikke bruger K-2, er de avlere, som har meget husdyrgødning til rådighed eller har høje kalital, hvilket begge dele kan medvirke til at sænke stivelsesprocenten. Konklusionen er, at Kali er Kali, uanset hvor den kommer fra.

Ukrudtsbekæmpelse kemisk eller mekanisk?

Af forsøgsleder Claus Nielsen

Der er gennem årene lavet mange forsøg med ukrudtsbekæmpelse i kartofler, hvor der sammenlignes midlers effekt på ukrudt, og høstes udbytter. Resultat af 8 forsøg fra 2020-2023 er det løsningen, hvor der bruges 1,5 l Roundup + 0,25 l Centium inden fremspiring, og så ved 1-2% fremspiring følges op med 2 l Proman. Dette har vist bedst effekt på ukrudtet, samt givet det bedste udbytte. Denne kemiske løsning koster ca. 1.400 kr. og giver et PBI (pesticid belastnings indeks) på 2,7, som svarer til 25% af den samlede belastning ved dyrkning af stivelseskartofler.

Alternativ til den kemiske behandling kan være en mekanisk løsning, hvor PBI er 0, og hvor kostprisen pr. ha er 400-600 kr. billigere end den kemiske løsning (se sidste nr. af AKV-NYT).

Der har været afprøvet forskellige maskiner og strategier til mekanisk ukrudtsbekæmpelse, siden vi mistede Titus som ukrudtsmiddel. Da vi startede, var strategien en billig Roundup sprøjtning, efterfulgt af 2-3 mekaniske behandlinger, hvor man byggede kammen op og dækkede ukrudtet ned.

Da MSR Opti Weederen kom på banen, blev strategien en ren mekanisk løsning uden Roundup. Denne

løsning, har vist sig at have rigtig effekt over for ukrudtet. Når man starter den mekaniske behandling inden fremspiring af kartoflerne, og behandler igen inden ukrudtet får kimblade, har vi nu i 2 år og med 2 forskellige maskiner opnået samme effekter og udbytte som med standard kemisk behandling. Vi ser også, at hvis vi benytter den gamle strategi med Roundup efterfulgt af mekanisk rensning, koster det udbytte. Hvorledes det er den mekaniske behandling eller skadeeffekt af Roundup, er ikke sikkert. Men tilsyneladende virker det rigtig godt med tidlige overkørsler, som formegentligt er med til at ødelægge spiringsevnen for ukrudtet. Vi kan nøjes med 2-3 overkørsler inden kartoflerne bliver for store til rensning. Det ukrudt, der kommer senere, kan ikke klare sig i konkurrencen med kartoflerne.

Andre forsøg, hvor der bliver kørt med renserne, når kartoflerne er ca. 15 cm, koster i udbytte. Derfor må det også koste udbytte i praksis, når man opdager, at den kemiske løsning ikke holder, og der laves en nødbehandling.

Mekanisk ukrudtsbekæmpelse bliver en del af fremtidens kartoffeldyrkning, da der kommer flere og flere huller i virkningen af de kemiske midler, som vi har til rådighed.

Nye ansigter på AKV

Af direktionssekretær Marlene Harbo

I vores Agro afdeling har vi fået to nye ansigter siden sidste udgivelse. Det første skift er vores indkalder Maria Tetsche, der har givet teten videre til Ninna M. M. Nielsen.

Ninna er uddannet kontorassistent ved Ulsted Autohandler, men havde efter flere års tro tjeneste brug for luft forandring. Det blev i AKV's vejhuse, hvor hun assisterede som vejer i kampagnen 2021. I kampagnen 2023 startede hun igen som vejer, men er nu blevet en fast del af holdet som indkalder. Om sin nye stilling siger Ninna: *Jeg glæder mig til at blive en del af teamet både i og uden for kampagnen. Jeg vil tage de udfordringer op, som opstår i vejhuset. Jeg håber at kunne suge til mig af nye indtryk og lære en masse nyt.*

Da jobbet som indkalder stod ledig, var Ninna ikke i tvivl om, at dette kunne være en god mulighed for hende. Selv siger hun: *Jeg har kendt til AKV hele mit liv, og har altid gerne ville være en af holdet herude. Så da muligheden for at blive indkalder meldte sig slog jeg til og tog chancen.*

Ninna er 31 år og bor privat i Ulsted med sin kæreste og to børn. Ninna kender fabrikken godt, da hun er vokset op i Langholt.

Agroassistent Ninna Michelle Mou Nielsen

Agrokonsulent (miljø) Jacob V. Thuesen

Nr. 2, der er starter i Agro, er vores nye miljøkonsulent Jacob V. Thuesen, der tager over for Svend Bjerre Bøgh.

Jacob er uddannet Agrarøkonom og har tidligere arbejdet som driftsleder ved JSJ-Agro I/S i ca. 10 år. Herefter var han kundekonsulent for præcisionsplanteavl ved Geoteam A/S i 5 år. Sidst har Jacob været ved Danfoil A/S som Area Sales Manager for deres sprøjteprogram, inden han i oktober 2023 startede hos AKV.

Om at startede ved AKV siger Jacob: *Jeg har arbejdet ved andelshavere siden år 2000, så AKV er en virksomhed, jeg føler, jeg kender godt. Oveni er det også spændende at blive en del af AKV og derved blive en del af den udvikling, der står foran AKV i de kommende år.*

I forhold til stillingen håber Jacob at bidrage med noget af den erfaring, som han har efter flere år i faget. Hertil glæder han sig til foråret, hvor K-2'en skal køres ud.

Jacob er 45 år og bor mellem Birkelse og Aabybro med sin kone og to børn. I sin fritid holder han af at gå på jagt og hjælpe naboen med at passe hans planteavl.

Kalender

Af direktionssekretær Marlene Harbo

Torsdag den 25. januar 2024

Generalforsamling i Danske Kartoffler

Onsdag den 31. januar 2024 kl. 09.00

Avlermøde

Torsdag den 20. juni 2024 kl. 09.30

Generalforsamling

ADMIN. & PRODUKTION
GRAVSHOLTVEJ 92
9310 VODSKOV

SALG
AGRO FOOD PARK 13
8200 AARHUS N

TLF
MAIL
WEB

+45 96 38 94 20
AKV@AKV.DK
WWW.AKV.DK